

NEFORMALIOJO SUAUGUSIŲJŲ SKAITMENINIO ŠVIETIMO

VEIKLŲ ORGANIZAVIMO GAIRĖS

Pasvalio rajono bibliotekų tinklui

Parengė:

Rita Baltrukienė

2024

Nuolat besikeičiančiame ir sparčiai tobulėjančiame skaitmeniniame pasaulyje visuomenė turi būti atvira ir nuolat besimokanti, kad galėtų efektyviai naudoti informacines technologijas socialiniame, kultūriniame, ekonominiame ir politiniame gyvenime, jas taikydama, pasiekti bei kurti informaciją, tai reiškia – būti raštinga šioje srityje. Informacinis raštingumas (ang. *information literacy*) apima gebėjimą rasti, gauti, vertinti, pasirinkti ir etišškai bei atsakingai naudoti reikalingą informaciją iš įvairių informacijos šaltinių. Tai žmonėms suteikia galimybę siekti asmeninių, socialinių, įsidarbinimo ar mokymosi tikslų. Skaitmeniniame pasaulyje tai yra viena iš pagrindinių žmogaus teisių.

Šią teisę padeda įgyvendinti įstaigos ir organizacijos, aktyviai dirbančios neformalaus suaugusiųjų švietimo srityje. Medijų ir informacinio raštingumo ugdymas šiuo metu yra viena svarbiausių neformalaus suaugusiųjų švietimo krypčių. Pasvalio Mariaus Katiliškio viešoji biblioteka bei jos padaliniai aktyviai dalyvauja įvairiose informacinio raštingumo veiklose – veda mokymus, dalyvauja akcijose, konsultuoja savo paslaugų vartotojus. Kad šios veiklos būtų sėkmingos, naudingos bendruomenėms ir inovatyvios, reikia ir patiems bibliotekų specialistams tobulinti savo gebėjimus, žinias ir įgūdžius. Todėl 2023-2024 m. Mariaus Katiliškio viešoji biblioteka vykdo ES finansuojamą Erasmus+ trumpalaikio mobilumo projektą neformalaus suaugusiųjų švietimo srityje „Informacinių technologijų įtrauktis. Tarptautinė patirtis pritaikyta šiuolaikiniams visuomenės poreikiams“. 2023-1-LT01-KA122-ADU-000133556. Projekto dalyviai – viešosios bibliotekos ir padalinių darbuotojai – dalyvauja dviejuose darbo stebėjimo vizituose po Belgijos ir Slovėnijos bibliotekas bei mokymuose Rijekos (Kroatija) neformalaus suaugusiųjų švietimo centre. Projekto tikslai: perimti ES šalių bibliotekų neformalaus suaugusiųjų skaitmeninio švietimo organizavimo bei skaitmeninės įtraukties didinimo patirtį; remiantis įgyta patirtimi parengti šias neformaliojo suaugusiųjų skaitmeninio švietimo veiklų organizavimo gaires Pasvalio rajono M. Katiliškio viešosios bibliotekos ir jos padalinių tinklui.

Skaitmeninė atskirtis ir skaitmeninė įtrauktis.

Skaitmenizacija vyksta žaibo greičiu. Vis daugiau viešųjų ir privačių paslaugų keliasi į skaitmeninę erdvę. Tai patogu ir naudinga, tačiau ne visiems. Yra nemažai žmonių, kurie patiria skaitmeninę atskirtį, susidurdami su skaitmeninių įgūdžių stoka kasdieniniame gyvenime. Jiems gali būti sunku gauti kokybišką prieigą prie tam tikrų paslaugų, pvz. užregistruoti savo vaiką į stovyklą el. svetainėje, naudotis el. bankininkyste, savivaldybės el. paslaugomis, naudoti internetinį vertimo įrankį ar begalę kitų programėlių. Skaitmeninė atskirtis teikia menkesnes galimybes darbo rinkoje, trukdo mokytis.

Socialiai pažeidžiamos gyventojų grupės dažniau patiria skaitmeninę atskirtį dėl mažesnių pajamų, žemesnio išsilavinimo, vyresnio amžiaus, šeiminės padėties, apskritai žemo raštingumo lygio ar skaitmeninės aplinkos, kurioje mažai žmonių/vietų, susijusių su skaitmeninėmis paslaugomis. Tačiau yra ir aukšto išsilavinimo ar jaunų žmonių, kurie atsilieka šioje srityje. Bet kurioje šeimoje, draugų ar giminių rate, darbovietėje galima rasti žmonių, kuriems reikalinga pagalba. Kažkas gali turėti aukštą išsilavinimą ir geras pajamas, bet patirti skaitmeninę atskirtį dėl motyvacijos, pagalbos šalia nebuvimo ar nepasitikėjimo savimi. Kažkas gali būti menkai išsilavinęs ir bedarbis, bet skaitmeniniu požiūriu gerokai pažengęs dėl to, kad jo aplinkoje yra skaitmeninių įgūdžių turinčių žmonių ir vietų, kuriose teikiamos skaitmeninės paslaugos.

Taigi, prieigos prie skaitmeninių technologijų ir interneto neturėjimas jau nebėra pagrindinė atskirties priežastis (nemokamos prieigos galimybę suteikia bibliotekos, visuomenė plačiai naudojami išmaniaisiais įrenginiais ir kt.). Tokie veiksniai kaip įgūdžiai, motyvacija naudotis skaitmeniniais įrankiais, amžius, parama ir mus supanti aplinka taip pat turi įtakos skaitmeninei atskirčiai mažinti.

Visuomenei reikėjo išmokti ir COVID-19 pandemijos pamokas, kai vieną dieną staiga visas įprastas gyvenimas buvo paralyžuotas – darbas, mokymasis, administravimas, pirkimai, socialiniai ryšiai. Žmonės, kurie niekada nesinaudojo internetu, staiga turėjo tai daryti – dirbti, mokytis, užsakyti maistą, konsultuotis su gydytojais ir t. t.

Štai kodėl reikalinga skaitmeninė įtrauktis. Sąvoka „skaitmeninė įtrauktis“ reiškia visus veiksmus ir sprendimus, kurių reikia norint sumažinti skaitmeninę atskirtį. Skaitmeninė įtrauktis apima daugelį veiksnių – tai ne tik prieiga prie technologijų ir informacijos šaltinių, bet ir medijų, informacinis raštingumas. Galite lengvai susikurti profilį socialiniuose tinkluose, bet nemokėti parašyti savo CV ar pasinaudoti viešosiomis paslaugomis.

Skaitmeninės paslaugos turi būti prieinamos ir patogios vartotojui, todėl norint sėkmingai dirbti reikalingos tam tikros **sąlygos**:

1. Interneto ryšys ir skaitmeninė prieiga kaip pagrindinė priemonė.

Nors dauguma turi prieigą prie interneto, vis dar yra žmonių, kurie internetu nesinaudoja arba naudojami minimaliai. Tai gali būti vieniši žmonės namuose, jauni žmonės, kurie informacines technologijas naudoja tik pramogoms ir soc. tinklams. Įtakos turi ir įrenginių skaičius namuose, kai mažas pajamas gaunanti gausi šeima naudojami tik vienu įrenginiu arba turi tik išmaniuosius telefonus. Reikalinga ir gera įrenginių bei programinės įrangos kokybė. Visa tai gali užtikrinti viešosios bibliotekos, vartotojams teikdamos kokybišką nemokamą interneto prieigą (kas labai svarbu socialinės atskirties grupėms) ir periodiškai atnaujinamus įrenginius. Viešų skaitmeninių erdvių tinklas su profesionaliais konsultantais leidžia vartotojams spręsti savo problemas, tenkinti savo skaitmeninius poreikius patogiai ir vietoje.

2. Įgūdžiai arba skaitmeninės kompetencijos.

Galite turėti prieigą prie įrenginių ir interneto, bet neturėti skaitmeninių kompetencijų jais naudotis – tinkamų žinių, įgūdžių (gebėjimų) ir nuostatų (teigiamo požiūrio, motyvacijos, noro). Kuo kokybiškesnės kompetencijos, tuo aktyviau, kūrybiškiau, kritiškiau ir sąmoningiau dalyvaujama skaitmeninėje visuomenėje. Pvz. dalies žemesnio išsilavinimo žmonių skaitmeninės kompetencijos yra ribotos, todėl tik prieiga prie interneto neišsprendžia jų problemų dėl įsidarbinimo, viešųjų paslaugų naudojimo ar mokymosi, patekimo į internetinių sukčių pinkles ir t. t. Todėl labai svarbu sutelkti dėmesį į socialiai pažeidžiamų grupių skaitmeninės kompetencijos ugdymą ir čia padeda bendradarbiavimas su atitinkamomis organizacijomis – senjorų klubais, bendruomenėmis, įvairių socialinių paslaugų teikėjais ir kt.

3. Palaikanti, įtrauki aplinka.

Norint ugdyti skaitmenines kompetencijas, jūsų aplinkoje reikia žmonių, į kuriuos galėtumėte kreiptis pagalbos. Tokia aplinka gali būti asmeninė (pvz. jūsų kaimynas, šeimos narys)

arba profesionali (pvz. viešoji biblioteka, bendruomenės centras ir kt.), arba abiejų derinys. Skaitmeninių įgūdžių turintys asmenys ir vietos, kuriose galima šias kompetencijas ugdyti, padeda kitiems mokytis ir mažina skaitmeninę atskirtį. Pavyzdžiai: skaitmeninis konsultantas padeda kreiptis dėl bedarbio pašalpos internetu ir mažina riziką negauti tos pašalpos dėl to, kad bedarbiui trūksta skaitmeninių įgūdžių. Arba jaunuolis turi teisę gauti studijų pašalpą, tačiau jis ar tėvai nemoka užpildyti internetinės paraiškos. Pateikti prašymą gali padėti draugas, kiti šeimos nariai, jaunimo organizacijų ar bibliotekos darbuotojas. Taip palaikanti ir padedanti aplinka mažina skaitmeninės atskirties pasekmes (jaunuolis dėl pagalbos stokos nemokėtų pateikti prašymo, negalėtų studijuoti, dėl to netektų gero darbo galimybių).

4. Įtraukus skaitmeninių įrankių dizainas.

Įtraukus dizainas iš esmės yra pirma sąlyga, kad atsirastų kitos trys. Tik sukūrus produktą ar paslaugą, turi atsirasti ir prieiga prie jų, ir reikalingos kompetencijos bei aplinka, padedantys jais naudotis. Už šią sąlygą atsako produkto ir paslaugos kūrėjai (pvz. biblioteka kartu su skaitmeninių technologijų specialistais sukuria programėlę išmaniajam telefonui). Skaitmeninis įrankis turi būti sukurtas taip, kad juo būtų patogiu ir nesudėtinga naudotis – paprasta, aiški kalba, patogi platforma, atitinkanti WCAG standartus ir kt.

Turint tinkamas sąlygas galima dirbti skaitmeninės įtraukties srityje – vesti mokymus suburtai tikslinei grupei ar pavieniams asmenims, teikti skaitmeninio raštingumo ir skaitmeninių įrankių naudojimo kasdieniniame gyvenime konsultacijas.

10 gairių, kaip tai daryti sėkmingai:

1. Aktyvus įsitraukimas.

Skatinkite informacinį raštingumą patys. Skleiskite žinią apie galimybę sužinoti ir išbandyti skaitmeninius įrankius, gauti informaciją ir pagalbą. Ieškokite žmonių, turinčių problemų su informaciniu raštingumu ir kvieskite juos prisijungti prie skaitmeninės bendruomenės.

2. Bendradarbiavimas.

Jeigu galvojate, kad nepakankamai esate kompetentingas mokytis ir konsultuoti, pasitelkite partnerius. Tai gali būti savanoriai, bendradarbiai, specialistai, socialinių ir jaunimo organizacijų atstovai.

3. Prieigos suteikimas.

Kokybiška prieiga prie techninės, programinės įrangos ir interneto yra pagrindinė skaitmeninės įtraukties sąlyga. Lengvai prieinamose vietose (šiuo atveju bibliotekoje) turi būti vieta su kompiuteriais, interneto prieiga, konsultantu. Galite naudoti atpažįstamą logotipą ar kitą nuorodą į vietą, kur žmonės gali kreiptis. Parodykite savo paslaugų vartotojams kelią.

4. Prieinamumas.

Pasistenkite, kad jūsų organizacijos internetinė svetainė ar soc. tinklų profilis būtų patogūs vartotojui. Dalis žmonių ne kasdien naršo internete, todėl naršymas turėtų būti instinktyvus, logiškas, nesudėtingas. Taip internetinės paslaugos bus prieinamesnės.

5. Pagalba.

Visada pabrėžkite, kad pagalba yra pasiekama, jei kažkas nepavyksta iš karto. Pvz. jeigu renkate tikslią grupę, kuri į konsultacijas ar mokymus turi registruotis internetu ir užpildyti skaitmeninę formą, suteikite galimybę kreiptis telefonu, jei užsiregistruoti internetu nepavyksta.

6. Darbas kartu.

Išbandykite skaitmeninius įrankius su tiksline grupe ar vartotoju, kurį konsultuojate. Darykite tai kartu nuo pat pradžių, kad būtų viskas aišku tiems, kuriuos mokote.

7. Patogūs įrankiai.

Naudokite programėles, svetaines ar įrankius, kuriomis lengva ir patogiu naudotis, kad vartotojams reikėtų atlikti kuo mažiau žingsnių ar pateikti duomenų. Pvz. prisijungimo prie įvairių paslaugų teikimo tinklapių ar atliekant mokėjimus.

8. Aiški kalba.

Naudokite aiškia, paprastą kalbą. Jūsų žinutė, patarimas, pokalbis turi būti aiškūs. Venkite ilgų sakinių, sudėtingų žodžių ir skaitmeninio žargono.

9. Išmanusis telefonas.

Kaip skaitmeninių technologijų priemonę dažniau naudokite išmanųjį telefoną. Ypač socialiai pažeidžiamų grupių asmenys dažniau turi išmaniuosius telefonus, nei kompiuterius. Todėl stenkitės naudoti skaitmeninius įrankius, pritaikytus telefonams.

10. Skaitmeninis stimulus (paskata).

Tai veikla, suteikianti asmeniui neįpareigojančią, teigiamą skaitmeninę patirtį, kuri būtų įdomi, maloni, stebinanti ir motyvuojanti. Tokie veiksmai idealiai tinka žmonėms, kurie dar nepažįsta skaitmeninio pasaulio, jo vengia arba žiūri į jį neigiamai, arba jiems tiesiog trūksta smalsumo. Skaitmeniniai stimulai arba paskatos nereikalauja iš vartotojo ypatingų mokslų, o iš jūsų papildomo darbo krūvio. Pavyzdžiui: šalia popierinio laikraščio padėkite planšetę su šios dienos laikraščio el. variantu ir parodykite, kaip tekstą galima pritaikyti savo poreikiams (padidinti šriftą ir kt.). Tikslinei grupei, kurią vienija koks nors pomėgis, parodykite Google paieškos galimybes ar pritaikytas programėles (nuotraukų redagavimo, paukščių stebėjimo, augalų atpažinimo, rankdarbių ir kt.). Daugiau apie stimulų taikymą galite paskaityti čia: www.mediawijs.be/nl/digitaleprikkels

Norint organizuoti mokymus tikslinei grupei, reikia grupėje suburtus žmones pažinti tiek, kad būtų galima jiems pritaikyti mokymo įrankius ar temas, žinoti jų poreikius ir galimybių ribas. Tam yra įvairių būdų arba metodikų. Galite naudoti tam skirtas nesudėtingas lenteles arba **skaitmeninio vartotojo profilio testą**, kurį galite rasti čia:

https://iminds.azl.qualtrics.com/jfe/form/SV_b8fKRz5zEQIK1db

Tai anoniminis apie 10 minučių testas su teiginiais ir klausimais, kurį atlikę tikslinės grupės nariai sužinos kiek yra raštingi arba aktyvūs, kūrybingi, kritiški ir sąmoningi, naudodami skaitmenines technologijas, kaip greitai išmoks dirbti su naujomis programomis, gaus savo skaitmeninio vartotojo profilio aprašymą ir keletą naudingų patarimų. Testą galima atlikti olandų arba anglų kalba, o panaudojus skaitmeninį įrankį – vertimo programėlę, ir lietuvių. 10 skaitmeninio vartotojo profilių parodys, kas yra jūsų tikslinės grupės nariai – skaitmeninė voverė, žaibišku greičiu šokinėjanti iš vienos programėlės į kitą, o gal ežiukas, kuris pastato spyglius vos išgirdęs žodį „online“?

Patarimas: visada įdomu patiems atlikti testą ir sužinoti, koks skaitmeninis gyvūnas esate jūs.

Mokymai ir darbas su tikslinėmis grupėmis duoda puikių rezultatų skaitmeninės atskirties mažinimo srityje. Tačiau spartus gyvenimo tempas, didelis užimtumas ir laiko, kurį reikia skirti užsiėmimams, stoka neretai atgraso žmones nuo ilgų mokymų ar grupinių užsiėmimų. O ir žinių bei įbūdžių, kaip naudotis skaitmeniniu įrankiu ir pritaikyti jį kasdieniniame gyvenime, dažnai reikia čia ir dabar. Todėl vis paklausesni tampa trumpi užsiėmimai arba konsultacijos. Ir čia gali pagelbėti **skaitmeniniai konsultantai**.

Kas yra skaitmeniniai konsultantai ir kodėl jų veikla tokia svarbi?

Skaitmeninis konsultantas yra asmuo, padedantis kitiems – dažnai pradedantiesiems – skaitmeninio raštingumo veiklose, dažniausiai atsakantis į iškilusius klausimus apie naudojimąsi išmaniuoju telefonu ar kompiuteriu bei viešosiomis paslaugomis kasdieniniame gyvenime.

Jis gali būti:

1. kaip „pagalbos tarnyba“ šeimos nariams, draugams, kaimynams.
2. kaip oficialus savanoris vietoje, teikiančioje skaitmenines paslaugas, prieigą prie interneto ir skaitmeninio raštingumo konsultacijas/mokymus bendruomenei, pvz.: bibliotekoje.
3. kaip profesionalus skaitmeninių technologijų specialistas savo miesto ar savivaldybės gyventojams, klientams, lankytojams įstaigose, teikiančiose viešąsias paslaugas.
4. kaip specialistas, konsultuojantis savo kolegas.

Kodėl skaitmeniniai konsultantai tokie svarbūs? Jų veikla gali padėti žmonėms įveikti ne tik socialinius, bet ir psichologinius skaitmeninės atskirties barjerus, pvz.: žmogus savarankiškai bando rasti atsakymus, jam nesiseka ir jis mano, kad niekada to neišmoks. Skaitmenizacijos pažanga vyksta labai sparčiai ir nemažai žmonių, ypač vyresnio amžiaus nespėja prisitaikyti greitai besikeičiančioje aplinkoje, kyla nesėkmės baimė, atsiranda nepasitikėjimas savimi. Taigi skaitmeninis konsultantas ne tik teikia konkrečią pagalbą skaitmeninio raštingumo srityje, bet ir skatina norą tobulėti, mokytis naujų dalykų, palengvinti savo kasdieninį gyvenimą, įgauti daugiau pasitikėjimo ir motyvacijos.

Kas gali būti skaitmeniniu konsultantu:

Skaitmeniniu konsultantu gali būti bet kuris žmogus, sugebantis atsakyti į klausimus, susijusius su skaitmeniniu raštingumu. Pakanka turėti pagrindinį žinių bagažą apie kasdieniniame gyvenime naudojamus skaitmeninius įrankius ir būti smalsiam. Jeigu ko nors nežinai, gali ieškoti atsakymo kartu su žmogumi, kuriam padedi. Noras mokytis – naudinga skaitmeninio konsultanto savybė.

Skaitmeninis konsultantas neprivalo būti kompiuterių specialistas. Jis atsako į klausimus apie pagrindinį išmaniųjų telefonų, kompiuterių, programėlių, svetainių ir kitų skaitmeninių paslaugų naudojimą, pvz.: paaiškina, kaip įkelti nuotraukas į debesį, siųsti el. laiškus per išmanųjį telefoną, užsisakyti transportą ir kt.

Norint padėti kam nors tobulinti skaitmeninius įgūdžius ir apskritai mokytis, konsultuoti kitą žmogų, reikia turėti ir tam tikrų asmeninių savybių: reikia būti kantriam, turėti empatijos ir pozityvumo. Konsultantas turi mokėti išlaikyti atvirą ir pasitikėjimą skatinančią aplinką, gerbti pagalbos prašantį žmogų.

10 trumpų patarimų skaitmeniniams konsultantams:

1. Nuraminkite žmones, kuriuos konsultuojate.

Atsižvelkite į tai, kad žmogui gali būti gėda dėl savo neišmanymo ar baisu, jog nesupras. Galite paaiškinti, kad ne jie vieninteliai susiduria su šiuo iššūkiu ir kad daugeliui žmonių sudėtinga neatsilikti nuo skaitmeninių technologijų, nes technologijų raida vyksta neįtikėtinai greitai; kad kai kurios programos ir svetainės nėra patogiai pritaikytos vartotojui; kad normalu, jog žmonėms, užaugusiems ne skaitmeniniais laikais ar turintiems skaitymo, rašymo sunkumų, įvaldyti skaitmeninius įrankius taip pat sunkiau; kad jūs pats ne viską žinote, bet padarysite viską, ką galite ir jam padėsite; kad daryti klaidas gali visi ir kad galima jas ištaisyti.

Patarimai: konsultuodami mažai patirties turinčius žmones, venkite žodžio „įprastas“. Jiems nieko nėra įprasta dirbant su technologijomis. Jeigu turite bibliotekoje vietą, kurią galite skirti konsultavimui, sukurkite saugią ir patogią aplinką, pasirūpinkite šiltu sutikimu, galbūt pasiūlykite kavos puodelį. Maloni aplinka padeda lankytojams pasijusti patogiau.

2. Pritaikykite savo konsultavimo metodus tam asmeniui, kuriam padedate.

Skaitmeninių technologijų „pradinukai“, turintys mažai skaitmeninių įgūdžių, sunkiau formuoja klausimus, jiems sudėtingiau naudotis įrenginiais. Paprastai jiems reikia raminančių žodžių, aiškinti neskubant, prisitaikant prie lėtesnio mokymosi tempo. Čia praverčia jūsų, kaip skaitmeninio konsultanto, empatija. Žmonėms, turintiems daugiau įgūdžių, žinias įsisavinti pavyksta lengviau.

3. Neskubėkite.

Leiskite žmonėms ramiai paaiškinti savo problemą ir suprasti, kad elgiasi teisingai, ieškodamas pagalbos. Galite pasakyti: „Gerai, kad atėjote“, „Manęs irgi dažnai apie tai klausia“ ar „Pradžioje tai tikrai sunku suprasti“.

Spręsdami klausimą, eikite žingsnis po žingsnio, jei reikia, paaiškinkite kiekvieną veiksmą. Pavyzdžiui, paklauskite: „Ar galite įjungti savo išmanųjį telefoną?“. Arba jei reikia išsiųsti dokumentą el. paštu, paklauskite: „Ar turite el. pašto adresą ir ar galėtumėte jį pasakyti?“.

Nekalbėkite per greitai ir tikrinkite, ar konsultuojamas asmuo viską supranta, prašydami ką nors padaryti ar pakartoti. Jei nesupranta, bandykite tai paaiškinti kitokiu būdu.

Konsultacijos pabaigoje pasakykite: „Jeigu vėl nepavyks, užėikite ir klauskite dar kartą“.

4. Leiskite žmogui, kuriam padedate, kuo daugiau padaryti pačiam.

Nors ir prireikia daugiau laiko ar įtikinėjimo, leiskite kuo daugiau veiksmų daryti pačiam asmeniui, kuris kreipiasi pagalbos. Jei greitai išspręsite problemą pats, žmogus nieko neišmoks. Motyvuoti žmones mokytis padeda aiškinimas, ką skaitmeninė įtrauktis duoda vartotojui: kodėl ši ar kita skaitmeninė aplikacija naudinga jų gyvenime, kaip tą gyvenimą palengvina (sutaupo laiko, pinigų, suteikia galimybę bendrauti su draugais ar šeima, susitvarkyti mokesčius, apsipirkti, sekti savo sveikatos duomenis, suteikia daugiau savarankiškumo ir pan.).

Patarimas: kai kuriuos vienkartinis veiksmus (pvz., įdiegti programėlę) galite atlikti patys, bet leiskite žiūrėti ir konsultuojamam asmeniui. Tada išbandykite naudodami programėlę kartu su jais.

5. Pateikite atsakymą žingsnis po žingsnio, planuodami, ką po ko reikia daryti.

Daugeliui „skaitmeninių pradinukų“ patinka, kai gavę paaiškinimą, gali sugrįžti į ankstesnį žingsnį, kad patikrintų ar geriau įsimintų. Yra žmonių, kurie žingsnis po žingsnio visus veiksmus užsirašo popieriuje.

6. Nenaudokite sudėtingų žodžių.

Sekite savo kalbą: pradedantiesiems reikia paaiškinimo tokiems žodžiams kaip „prisijungti“, „paskyra“, „programa“ ar „debesis“. Skaitmeniniame pasaulyje egzistuoja daug anglišku terminų. Atminkite, kad ne visi supranta angliškai, ir, jei reikia, išverskite žodį arba paaiškinkite jo reikšmę.

7. Naudokite palyginimus.

Tai padeda, jei palyginimui naudojate pavyzdžius iš realaus gyvenimo. Du pavyzdžiai: Galite palyginti aplanko struktūrą su komoda, kur kiekviename stalčiuje sudėsite tam stalčiui priklausančius daiktus. Jei įdėsite vaistus į kojinių stalčių, vėliau jų neberasite. Tas pats ir su dokumentais, kurie saugomi jiems skirtuose aplankuose.

Sąskaita yra tarsi seifas su svarbiais daiktais. Jūsų prisijungimo vardas naudojamas norint rasti savo seifą internete, kur daug žmonių turi panašų seifą. Jūsų slaptažodis yra raktas, atrakinantis tą seifą. Kažkas, žinantis jūsų prisijungimo vardą, suras jūsų seifą, bet negalės jo atidaryti, jeigu nežinos slaptažodžio, tai yra neturės rakto. Toks palyginimas paaiškina, kodėl reikia saugoti prisijungimo duomenis.

8. Neaiškinkite daugiau metodų negu reikia – užtenka vieno!

Paaiškinkite vieną būdą, kaip ką nors padaryti, net jeigu yra keletas variantų. Jeigu norite, galite parodyti du būdus, bet būtinai pasirinkite tą, kuris yra lengviausias pradedančiajam skaitmeninių įrankių vartotojui.

9. Švęskite kiekvieną kad ir mažą sėkmę, pagirkite kiekvieną mažą įveiktą žingsnelį.

Mažas nereikšmingas žingsnis jums „skaitmeniniam pradinukui“ gali tapti milžino žingsniu. Įvardykite sėkmes ir švęskite jas kartu. Padalinkite mokymosi kelią į siektiną tikslą ir mažas dalis, kad skaitmeninis pradedantysis galėtų greitai įgyti sėkmingos patirties. Kopimą į kalną padalinus etapais, taip pat lengviau pasiekama kalno viršūnė.

10. Gerbkite žmonių privatumą ir nusibrėžkite sau ribas.

Skaitmeniniame įrenginyje yra daug asmeninių duomenų. Kaip skaitmeninis konsultantas privalote elgtis su jais konfidencialiai. Kaimynui, draugui, klientui, lankytojui geriausia padėti tik techniniais klausimais: ką nors įdiegti, išmokyti naudotis programėle, susikurti prisijungimą, išmokyti prisijungti ir parodyti, kaip užpildyti formą. Jūs neturėtumėte spręsti esminių dalykų, tokių kaip asmeninių dokumentų pildymas, lėšų pervedimai internetu ir pan. Jei vėliau paaiškėtų, kad kas nors atlikta negerai, pvz.: buvo pervesta neteisinga suma arba į mokesčių deklaraciją įrašytas neteisingas kodas, sukeltų jums problemų.

Daugiau apie skaitmeninius konsultantus galite rasti čia: <https://www.mediawijjs.be/en/get-started-digihelper>

Šiomis gairėmis ir patarimais gali naudotis bibliotekų specialistai, organizuodami neformalų suaugusiųjų švietimą skaitmeninės įtraukties didinimo ir skaitmeninių įrankių naudojimo socialiniame gyvenime srityse. Taip pat gali pasinaudoti tekste esančiomis nuorodomis į šaltinius, kurių medžiaga panaudota, pritaikant prie rajono bibliotekų aktualijų ir poreikių.

Šaltinių sąrašas:

1. G. Kundrotaitė, R. Beinoriūtė. Medijų ir informacinis raštingumas Lietuvoje. 2020 m. Prieiga per internetą: <https://data.kurkl.lt/wp-content/uploads/2023/04/MIR-esamos-situacijos-analize.pdf>
1. Skaitmeninė įtrauktis. Prieiga per internetą <https://www.mediawijs.be/nl/artikels/8-simpele-tips-om-te-werken-aan-digitale-inclusie>
2. 10 skaitmeninio vartotojo profilių. Prieiga per internetą https://iminds.az1.qualtrics.com/jfe/form/SV_b8fKRz5zEQIK1db
3. Skaitmeniniai konsultantai. Prieiga per internetą <https://www.mediawijs-practical-guide-get-started-as-a-digihelper-pdf>
4. Skaitmeniniai stimulai. Prieiga per internetą: https://assets.mediawijs.be/2024-05/DEF_DI_Inspiratiegids_Digitale%20prikkeles_200x265mm_pages.pdf
5. Prisiminimų beieškant: terapiniai skaitiniai demencija sergantiems. – Šiauliai, 2021.
6. <https://mirkt.bibliotekavisiems.lt/>